

Osman Gâzi'den Sultan Vahîdiiddîn Han'a

Osmanlı Tarihi

4

Ömer Faruk YILMAZ

CAMLICA

İstanbul 2018

İçindekiler

SULTAN İBRAHİM HAN	17
Sultan İbrahim Han'ın Şehzâdeliği ve Tahta Cülûsu.....	19
İranlı Emirgüneoğlu'nun Öldürülmesi	20
Devletler ile Münâsebetler	20
Rusların Azak Kalesini İşgâli ve Osmanlı Ordusunun Geri Alması	24
Avusturya Akınları ve Sulh Akdi	24
Nasuhpaşazâde Hüseyin Paşa Meselesi	25
Girit Fethinin Başlaması.....	29
Sultan İbrahim Han Devrinde İç Hâdiseler	31
Sultan İbrahim Han'ın Tahttan İndirilmesi ve Katledilmesi	33
Sultan İbrahim Han'ın Şahsiyeti ve Devrinin Husûsiyetleri	39
Sultan İbrahim Han Hakkında	46
“Ben Padişahım!”	47
Sultan İbrahim Han'ın Devlet İdâresindeki Hassasiyeti	47
Sultan İbrahim Han'a Muasır Yabancı Devlet Adamları (1640-1648).....	48
Sultan İbrahim Han Devri Kronolojisi	50
SULTAN DÖRDÜNCÜ MEHMED HAN	53
Tahta Cülûsu ve İlk İcraatı	55
Özbek Hanı Nezir Muhammed Han'ın Elçi Göndermesi	55
Bazı İç Hâdiseler	56
Sultanahmed Hâdiseleri ve Sipâhî İsyânı	56
Anadolu İşyanları	58
Sadaret Değişiklikleri	60
Sadrazam Melek Ahmed Paşa'nın Mâlî Islâhatı ve İstanbul Esnâfının İsyânı	61
Abaza Hasan Ağa'nın İsyânı	63
Girit Seferine Devam Edilmesi.....	63
Yeniçeri Ağalarının Sindirilmesi.....	65
Tarhuncu Ahmed Paşa'nın Sadrazamlığı.....	67
İbşir Paşa'nın Sadareti ve Bazı İç Hadiseler	68
Çınar Vak'ası (Vak'a-i Vakvâkiye)	70
Sipâhî Ağalarının Zorbalıkları	73
Donanmanın Mağlubiyeti ve Bozcaada ile Limni'nin Düşman Eline Geçmesi.....	76

Köprülü Mehmed Paşa'nın Sadareti.....	77
Büyük Âlim Kâtib Çelebi'nin Vefatı	78
Köprülü Mehmed Paşa'nın İlk İcrâatı ve Adaların Geri Alınması	84
Erdel İsyanları ve Köprülü'nün Erdel Seferi.....	85
Abaza Hasan Paşa'nın Son İsyânı ve İdamı	85
İstanbul Patriği'nin İdam Edilmesi.....	86
Köprülü Mehmed Paşa'nın Vefâtı	
ve Yerine Oğlu Fâzıl Ahmed Paşa'nın Tayini.....	90
Erdel Seferi ve Uyvar'ın Fethi.....	90
Osmanlı-Avusturya Orduları Arasında Saint Gotthart Muhârebesi.....	92
Vasvar (Vaşvar) Anlaşması.....	95
Girit'in Fethinin Tamamlanması.....	98
Sultan Mehmed Han'ın Birinci ve İkinci Lehistan Seferi.....	99
Bucaş Anlaşması	99
Osmanlı Ordusunun Ukrayna Seferi	102
Osmanlı Ordusunun Rus Seferi (Çehrin Seferi).....	103
Osmanlı Hayranı Bir Macar: Tököli İmre	105
İkinci Viyana Muhâsarası	106
Avusturya Ordularının Macaristan'ı İşgal Etmesi	114
Sultan Dördüncü Mehmed Han'ın Zorbalar	
Tarafından Tahttan İndirilmesi	115
Sultan Dördüncü Mehmed Han'ın Vefâtı ve Devrinin Husûsiyetleri	117
Sultan Dördüncü Mehmed Han'ı İkaz Eden Abdullah Efendi	119
Sultan Dördüncü Mehmed Han'ın Haremeyn Hizmetleri.....	121
Sultan Dördüncü Mehmed Hân'ın Saltanat Devri Hakkında.....	121
Sultan Dördüncü Mehmed Han'ın Annesi	
Hatice Turhan (Tarhan) Vâlide Sultan.....	121
Sultan'dan "Sultan" Ünvanını Alan Ahmed Câhidî Efendi.....	126
Sultan Dördüncü Mehmed Han'a	
Muasır Yabancı Devlet Adamları (1648-1687)	126
Sultan Dördüncü Mehmed Han Devri Kronolojisi	127
SULTAN İKİNCİ SÜLEYMAN HAN.....	133
Sultan İkinci Süleyman'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu	135
Osmanlı Devleti'nin Vaziyeti	135

Sultan İkinci Süleyman Han'ın Vefâtı ve Devrinin Hususiyetleri	145
Sultan İkinci Süleyman Han'ın Devri Hakkında	148
Sultan İkinci Süleyman ve Hat Sanatı.....	148
Sultan İkinci Süleyman Han'ın	
Annesi Sâliha Dil-âşûb Vâlide Sultan	148
Sultan İkinci Süleyman Han'a	
Muasır Yabancı Devlet Adamları (1687-1691)	149
Sultan İkinci Süleyman Devri Kronolojisi	149
SULTAN İKİNCİ AHMED HAN.....	155
Sultan İkinci Ahmed Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu	157
Osmanlı Devleti'nin Umûmî Vaziyeti	157
Salankamen (Slankamen) Muhârebesi	
ve Fâzıl Mustafa Paşa'nın Şehâdeti	158
Avusturya Harpleri.....	162
Venediklilerin Girit'e Asker Çıkarması.....	163
Bazı İç ve Dış Hâdiseler	166
Belgrad'ın Muhâfaza Altına Alınması	166
Sakız Adası'nın Venedikliler Tarafından İşgâli.....	170
Sultan İkinci Ahmed Han'ın Vefâtı ve Şahsiyeti.....	171
Sultan Ahmed Han'ın Sakız Adası'nın Fethine Dâir Fermânı	175
Sultan İkinci Ahmed Han'ın Annesi Hatice Muazzez Vâlide Sultan	176
Sultan İkinci Ahmed Han'a	
Muasır Yabancı Devlet Adamları (1691-1695).....	176
Sultan İkinci Ahmed Han Devri Kronolojisi	177
SULTAN İKİNCİ MUSTAFA HAN.....	179
Sultan İkinci Mustafa Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu.....	181
Sultan İkinci Mustafa Han'ın Sefere Çıkma Arzusu ile Alakalı Fermanları..	181
Koyun Adaları Zaferi ve Sakız Adası'nın Geri Alınması	182
Sultan İkinci Mustafa Han'ın Birinci Avusturya Seferi ve Zaferi.....	186
Mezomorta Hüseyin Paşa'nın Zeytinburnu	
Zaferi ve Venedik Donanmasının Maglubiyeti	189
Rusya'nın Azak Kalesi'ni Muhâsarası	189

Sultan İkinci Mustafa Han'ın İkinci Avusturya Seferi ve Olaş (Olasch) Zaferi	190
Azak Kalesi'nin Ruslar Tarafından İşgâli.....	192
Sultan Mustafa Han'ın Zenta (Sente) Seferi.....	193
Bosna'da Karışıklık Çıkması.....	198
Osmanlı-Avusturya Sulhu ve Karlofça Anlaşması	198
Anadolu'da Karışıklıkların Çıkması ve Basra Bölgesinin İtaat Altına Alınması	203
Sultan Mustafa Han'ın İslahat Çalışmaları	203
Kırım Hanlığı Meselesi ve Kuzeydeki Huzursuzluklar.....	205
İstanbul'da İsyân, Edirne Vak'ası ve Sultan İkinci Mustafa Han'ın Tahttan İndirilmesi	208
Sultan İkinci Mustafa Han'ın Vefâtı ve Şahsiyeti.....	210
Sultan İkinci Mustafa Han ve Hat Sanatı.....	212
İlk Cedid Altını ve Mâli Tedbirler	213
Sultan İkinci Mustafa Han'ın Annesi Râbia Gülnüş Emetullah Vâlide Sultan	213
Hattat Hâfız Osman'ın Vefâtı.....	214
Sultan İkinci Mustafa Han'a Muasır Yabancı Devlet Adamları (1695-1703).....	217
Sultan İkinci Mustafa Han Devri Kronolojisi.....	217
SULTAN ÜÇÜNCÜ AHMED HAN.....	221
Sultan Üçüncü Ahmed Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu.....	223
İsveç Kralı'nın Osmanlı Devleti'ne Sığınması ve Osmanlı-Rus Münâsebetleri.....	224
Osmanlı - Rus Harbi ve Prut (Pruth) Zaferi.....	227
Baltacı Mehmed Paşa Rüşvet Aldı mı?	235
Prut Anlaşması'ndan Sonraki Durum ve Baltacı Mehmed Paşa'nın Azli...	239
Rusya'ya Yeniden Savaş İlânı ve İsveç Kralının Geri Dönmesi	241
Nâbî'nin Vefâtı (10 Nisan 1712 / 3 Rebiulevvel 1124).....	243
Osmanlı-Venedik Savaşları ve Mora Fütûhâtı	243
Avusturya'ya Savaş Açılması	247
Petervaradin Savaşı ve Sadrazam Ali Paşa'nın Şehadeti	247

Belgrad Muhâfızı Hacı Halil Paşa'nın Sadâreti ve Serdârlığı.....	249
Yahûdi Vak'asının Zuhûru (1715).....	249
Tımışvar (Temeşvar)'ın Elden Çıkması (20 Ekim 1716).....	253
Vak'anüvis Naîmâ'nın Vefâtı (1716 Eylül Sonları).....	254
Şehzâde Mustafa'nın Doğumu (28 Ocak 1717).....	255
Belgrad'ın Elden Çıkması (18 Ağustos 1717).....	255
Veziriazam ve Serdâr-ı Ekrem Hacı Halil Paşa'nın Azliyle Nişancı Mehmed Paşa'nın Sadâreti (26 Ağustos 1717).....	255
Nişancı Mehmed Paşa'nın Azliyle Nevşehirli Dâmâd İbrahim Paşa'nın Sadâreti (9 Mayıs 1718).....	256
Büyük İstanbul Yangını (16/17 Temmuz 1718).....	256
Pasarofça Anlaşması'nın İmzası (21 Temmuz 1718).....	256
Büyük İstanbul Zelzelesi (1719).....	259
Lâle Devri (1718).....	259
Lâle Devri Hakkında Bir Mütâlaa.....	265
Lâle Devri'nde Yapılan İlmî Faaliyetler.....	268
Lâle Devrinde Telif ve Tercüme Edilen Eserler.....	273
Osmanlı - İran Harpleri.....	292
Patrona Halil İsyanı ve Sultan Ahmed Han'ın Tahttan İndirilmesi.....	294
Sultan Üçüncü Ahmed Han'ın Vefâtı ve Devrinin Husûsiyetleri.....	303
Sultan Üçüncü Ahmed Han ve Hat Sanatı.....	317
Sultan Üçüncü Ahmed Han'ın Sultan Birinci Mahmûd Han'a Nasihati.....	320
Matbaanın Geç Gelmesinin Sebebi.....	321
Faydalı Kitaplar Basıla.....	323
Sultan Üçüncü Ahmed Devrinde İcat Edilen Denizaltı Gemisi.....	324
Devlet Memurlarına Ta'limâtname.....	325
Sultan Üçüncü Ahmed Han'a Muasır Yabancı Devlet Adamları 1703-1730.....	328
Sultan Üçüncü Ahmed Han Devri Kronolojisi.....	328
SULTAN BİRİNCİ MAHMUD HAN.....	333
Sultan Birinci Mahmûd Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu.....	335
İsyancıların Ortadan Kaldırılması ve Devlet İdâresinin Düzeltilmesi.....	337
Şair Nedîm'in Vefâtı (Aralık 1730).....	339
İran Harpleri.....	339

Vakanüvis Arpaeminizâde Sâmi'nin Vefâtı	347
Şiîlik Meselesi ve Nâdir Şah'ın Teklifleri.....	348
Rusya ve Avusturya ile Savaş.....	351
Rusya Cephesi.....	352
Avusturya Cephesi	357
İran'ın Tekrar Harekete Geçmesi	364
İstanbul ve Trakya Zelzelesi (29/30 Temmuz 1752)	365
İstanbul Zelzelesi (2/3 Eylül 1754)	365
Uzunçarşı Yangını (21/22 Ekim 1754).....	365
Sultan Birinci Mahmud Han'ın Vefâtı ve Şahsiyeti	372
Sultan Birinci Mahmûd Han'ın Haremeyn Hizmetleri	380
Humbarahane'nin Açılması	381
Sâliha Sebkatî Vâlide Sultan (1680-21 Eylül 1739)	383
Sultan Birinci Mahmud Han'a Muasır	
Yabancı Devlet Adamları (1730-1754).....	389
Sultan Birinci Mahmud Han Devri Kronolojisi	389
SULTAN ÜÇÜNCÜ OSMAN HAN.....	393
Sultan Üçüncü Osman'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu	395
İstanbul'da Haliç'in Donması	395
Sultan Osman Han Devrinin Hâdiseleri.....	399
Büyük İstanbul Yangını (1755)	399
Yirmisekiz Çelebizâde Mehmed Said Paşa'nın Sadareti.....	401
Nuruosmaniye Câmii'nin Açılması	
(5 Aralık 1755/1 Rebülevvel 1169, Cuma).....	402
İkinci Büyük İstanbul Yangını (1756).....	402
Koca Râgıb Paşa'nın Sadrazam Olması	402
Diğer Hâdiseler	410
Sultan Üçüncü Osman Han'ın Vefâtı ve Devrinin Hususiyetleri.....	412
Sultan Üçüncü Osman Han'ın Haremeyn Hizmetleri.....	412
Ahırkapı Feneri'nin İnşası.....	415
Sultan Üçüncü Osman Han'ın Annesi Şehsuvâr Vâlide Sultan	
(1682-27 Receb 1169/27 Nisan 1756).....	416
Sultan Üçüncü Osman Han'a	
Muasır Yabancı Devlet Adamları (1754-1757)	416
Sultan Üçüncü Osman Devri Kronolojisi.....	417

SULTAN ÜÇÜNCÜ MUSTAFA HAN	419
Sultan Üçüncü Mustafa Han'ın Osmanlı Tahtına Cülûsu.....	421
Devletin İç Meseleleri	421
“Halkımın Refah ve Rahatının Sağlanması En Büyük Arzularımdandır” ...	424
Ahmed Ratib Paşa'nın Vefâtı.....	428
Şehzâde Selim'in Doğumu (24 Aralık 1761/H. 27 Cemaziyevvel 1175)...	430
Osmanlı-Afganistan Münasebetleri	430
Koca Râgıb Paşa'nın Vefâtı	432
Koca Râgıb Paşa ve Kütüphanesi	432
Lâleli Câmii'nin İbâdete Açılması (9 Mart 1764/6 Ramazan 1177, Cuma) ..	438
Büyük İstanbul Zelzelesi (22 Mayıs 1766/12 Zilhicce 1179, Perşembe).....	438
Lehistan Meselesi ve Osmanlı-Rus Harbi.....	441
Mora Zaferi	451
Çeşme Fâciası.....	453
Limni Adası'nın Kurtarılması ve Osmanlı Zaferi.....	459
Kartal ve Bender Felaketi.....	459
Orkapı (Urkapı-Perekop)'nın Düşmesi ve Kırım'ın Elden Çıkması	465
Özi ve Yergöğü Zaferleri	469
Babadağı'nın Düşman Eline Geçmesi.....	469
Bükreş Sulh Konferansı Görüşmeleri.....	471
Rusların Mısır ve Suriye'de Çıkardıkları Karışıklıklar	471
Silistre Zaferi	474
Varna Zaferi.....	479
Sultan Üçüncü Mustafa Han'ın Vefâtı ve Devrinin Husûsiyetleri.....	479
Sultan Üçüncü Mustafa Han'ın	
Tebdil-i Kıyâfete Gezip Teftişler Yapması	490
Huzûr Dersleri	490
“Bundan Sonra İstanbul'a İslâmbol Denile”	492
Mihrişâh Sultan (1693-1732)	493
Sultan Üçüncü Mustafa Han'a Muasır	
Yabancı Devlet Adamları (1757 - 1774).....	493
Sultan Üçüncü Mustafa Han Devri Kronolojisi	494

Osmanlı Padişahları

Takdim

Osmanlı Devleti, şüphesiz ki, târihte yer alan en büyük devletlerden biridir. Osmanlıların kurduğu medeniyet İslâm inanç ve itikadına dayanıyordu. Denilebilir ki, İslâm Medeniyeti'nin dünya hâkimiyetini Osmanlılar temsil etmişlerdir.

Osmanlı'yı tanımak ve anlamak, siyâsî ve askerî târihinin yanında, içtimâî, iktisâdî, hukûkî, idârî teşkilât ve medeniyet târihini; maârif, din, tasavvuf ve fikir hayatının husûsiyetlerini de bilmekle mümkün olur.

Halbuki, Osmanlı hakkında bilinenler, bilinmesi gerekenler yanında çok azdır. Çünkü arşiv vesikalarının henüz çok az kısmı tasnif edilebilmiş, kütüphanelerde bulunan çok sayıda eser de henüz bütün teferruatıyla istifâdeye arz edilememiştir.

Şurası da sevindiricidir ki, bugün Osmanlı târihinin çeşitli devirlerine âit araştırmalar artarak devam etmekte, her gün yeni vesikalar bulunmakta ve birçok mesele açığa çıkarılmaktadır.

Bu eser hazırlanırken yeni vesika ve araştırmalardan da mümkün olduğu kadar istifâde edilmiştir. Görmek imkânını bulamadığımız kaynaklar ve yeni araştırmalar da mutlaka vardır. Fakat bu hal, hiçbir istisnası olmamak şartıyla her müellif ve her telif eser için bahis mevzuudur. Burada en mühim Osmanlı târihi kaynaklarının yazma ve basmalarından, mümkün olabileceği kadar arşiv vesikalarından ve telif eserlerden istifâde edilmiştir.

“Osman Gâzî'den Sultan Vahîdüddîn Han'a Osmanlı Târîhi” ismini verdiğimiz bu eser, siyâsî ve askerî hâdiseleri kronolojik olarak anlatmakla beraber, kısa da olsa ictimâî hayat, ilmiye ve teşkilât mevzularını da ihtivâ etmektedir. Esere, Anadolu Selçuklu Devleti târihinin kısa bir hülâsası ile giriş yapıldı. Moğol istilâsı ile başlayan beylikler devri ve Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunu hazırlayan sebepler kaydedildi. Ertuğrul Gâzî'den itibaren sıra ile her pâdişâh devrinin vukûatı yer aldı.

Padişahların hayatları, yetişmeleri, şahsiyetleri, devirlerinin vukûatı, meşhûr kişilerin hayatları ve vefâtları, pâdişâhların ve vâlide sultanların hayır eserleri, hizmetleri, yabancı devletlerle münâsebetleri, devirlerindeki yabancı devlet adamları ve en sonunda da kısa kronolojileri yazıldı. Hâdiseler anlatılırken mevzularla alâkalı çeşitli menkıbelere de yer verildi.

Yapılan iktibaslar dipnotlarla gösterildi. Metinler harita ve resimlerle desteklendi. Osmanlı Devleti resmî kıyâfetleri hakkında okuyucularımızın bilgisi olması maksadıyla metinlerin arasına Osmanlı kıyâfet resimleri konuldu.

Bu vesîle ile muhteşem târihimizin altı buçuk asrını ihtivâ eden “Osman Gâzi”den Sultan Vahîdüddîn Han’a Osmanlı Târihi”nin okuyucularımıza faydalı olması en hâlisâne temennimizdir.

ÇAMLIÇA

İstanbul 2018

Osman Gâzi'den Sultan Vahîdüddîn Han'a

Osmanlı Tarihi

4

خان عثمانی

سلطان ابراہیم

